



« تاریخ تبریز از دوران باستان تا برآمدن مغولان »

تبریز، تاریخ پیچ در پیچی دارد، مثل بازار بزرگش که هرکسی جرات نمی‌کند به تنهایی وارد بزرگ‌ترین بازار سرپوشیده جهان شود بی‌آنکه تیمچه به تیمچه، سرای به سرای و مثل کف دستش آن را بشناسد.

تبریز، تاریخ پیچ در پیچی دارد، مثل بازار بزرگش که هرکسی جرات نمی‌کند به تنهایی وارد بزرگ‌ترین بازار سرپوشیده جهان شود بی‌آنکه تیمچه به تیمچه، سرای به سرای و مثل کف دستش آن را بشناسد.

نوشتن از تاریخ تبریز نیز به قدری دشوار است و شجاعت می‌طلبد که کمتر کسی می‌تواند با معلومات اندک در این حوزه قلم بزند. اما این دلیل نشده است که امروز شاهد چاپ و انتشار صدها و بلکه هزاران جلد کتاب در حوزه تاریخ تبریز نباشیم. با این اوصاف کسی که می‌خواهد با تاریخ تبریز یا بخش‌هایی از آن آشنا شود، باید دقت بسیار بالایی در انتخاب کتاب به خرج بدهد.

مجید رضازاد عموزین‌الدینی که در حال حاضر دانشجوی مقطع دکتری رشته تاریخ دانشگاه تبریز می‌باشد، چندسال پیش کتابی با عنوان «تاریخ تبریز؛ از دوران باستان تا برآمدن مغولان» منتشر کرد. کتابی که راوی برهه حساسی از تاریخ تبریز هست و قطعاً نوشتن در آن نیازمند عشق کافی به تاریخ این شهر و داشتن مطالعات فراوان در این حوزه است.

در این کتاب تاریخ تبریز در دوره‌های مذکور را در ۴ فصل می‌خوانیم. در بخش اول به موقعیت جغرافیایی بی‌نظیر و استراتژیک تبریز پرداخته شده است. همچنین جغرافیای تاریخی تبریز و اینکه قسمت اصلی و هسته مرکزی شهر در دوره مدنظر در کدام قسمت از تبریز فعلی متمرکز بوده است، مورد بررسی قرار گرفته. وجه تسمیه و برخی از تلفظ‌های نام تبریز هم در این بخش آورده شده است.

بخش دوم، مربوط به تاریخ تبریز در دوره باستان می‌باشد. در این بخش تاریخ تبریز بر اساس منابع تاریخی و همچنین براساس منابع تاریخی و براساس یافته‌های جدید در اطراف مسجد کبود مورد بررسی قرار گرفته است. محقق و مولف این کتاب تاکید دارد که تاریخ در دوره باستان زیاد روشن نبود تا آنکه یافته‌های اخیر در محوطه مسجد کبود دنیای جدیدی را در مقابل چشم محققان گشود.

بخش سوم به تاریخ تبریز در دوره فتوحات اعراب مسلمان و همچنین به وضع تبریز در این دوره پرداخته است. رضازاد این بخش از تاریخ تبریز را از تاریک‌ترین قسمت‌های تاریخ شهر تبریز می‌داند. همچنین در این بخش به دست‌به‌دست شدن تبریز بین حکومت‌های محلی در آن دوران اشاره شده است.

بخش چهارم این کتاب تحقیقی و علمی، به تاریخ تبریز در دوره سلجوقیان و اتابکان اختصاص دارد. منابع دوران سلجوقی در مورد تبریز اطلاعات زیادی ارائه نکرده‌اند و از این جهت مطالب متنوعی در طی قرون متمادی در مورد وضع سیاسی و اقتصادی شهر از بین رفته است. مهم‌ترین نکته آن است که تبریز در دوره سلجوقیان قدم در راه توسعه و شکوفایی گذاشته بوده است. همچنین یکی از مهم‌ترین مطالب این بخش پرداختن به تحلیل‌ها و دیدگاه‌های مختلف درباره زبان مردم آذربایجان است.

این کتاب در نهایت با بررسی وضعیت سیاسی اتابکان آذربایجان و حوادث و اتفاقات دوران سلطنت آن خاندان و همچنین با بررسی وضع اقتصادی و فرهنگی شهر تبریز در دوره اتابکان مطالب تحقیقی و علمی خود را به پایان رسانده است.

نشر اختر «تاریخ تبریز از دوران باستان تا برآمدن مغولان» به تالیف مجید رضازاد عموزین‌الدینی را ۴ بار تاکنون زیر بار چاپ برده است.